

Vymezení pojmů

- **§ 2 zákona 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů**

- **Archivnictví**

obor lidské činnosti zaměřený na péči o archiválie jako součásti národního kulturního dědictví a plnící funkce správní, informační, vědecké a kulturní

- **Archiv**

zařízení podle tohoto zákona, které slouží k ukládání archiválií a péči o ně,

- **Původce**

každý, z jehož činnosti dokument vznikl; za dokument vzniklý z činnosti původce se považuje rovněž dokument, který byl původci doručen nebo jinak předán,

- **DOKUMENT**

- **ARCHIVÁLIE**

- **Dokument**

každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena,

- **Archiválie**

takový dokument, který byl vzhledem k době vzniku, obsahu, původu, vnějším znakům a trvalé hodnotě dané politickým, hospodářským, právním, historickým, kulturním, vědeckým nebo informačním významem vybrán ve veřejném zájmu k trvalému uchování a byl vzat do evidence archiválií; archiváliemi jsou i pečetidla, razítka a jiné hmotné předměty související s archivním fondem či s archivní sbírkou, které byly vzhledem k době vzniku, obsahu, původu, vnějším znakům a trvalé hodnotě dané politickým, hospodářským, právním, historickým, kulturním, vědeckým nebo informačním významem **vybrány a vzaty do evidence**,

- **archivní fond**
soubor archiválií, který vznikl výběrem z dokumentů vytvořených z činnosti původce,
- **archivní sbírka**
soubor archiválií navzájem propojených jedním nebo několika společnými znaky,

- **výkon spisové služby**

zajištění odborné správy dokumentů vzniklých z činnosti původce, popřípadě z činnosti jeho právních předchůdců, zahrnující jejich řádný příjem, evidenci, rozdělování, oběh, vyřizování, vyhotovování, podepisování, odesílání, ukládání a vyřazování ve skartačním řízení, a to včetně kontroly těchto činností,

- **Výběr archiválií**
posouzení hodnoty dokumentů a rozhodnutí o jejich vybrání za archiválie a zařazení do evidence archiválií,
- **Péče o archiválie**
jejich výběr, evidence, ochrana, archivní zpracování, uložení a zpřístupnění,
- **Archivní zpracování**
třídění, pořádání a popis archiválií,
- **Archivní pomůcka**
informační systém, který se vytváří při archivním zpracování a slouží pro evidenci a orientaci v obsahu a časovém rozsahu archivního fondu, archivní sbírky nebo jejich částí,

Povinnost uchovávat dokumenty a umožnit výběr archiválií mají

veřejnoprávní původci

- a) organizační složky státu,
- b) státní příspěvkové organizace,
- c) státní podniky,
- d) územní samosprávné celky,
- e) organizační složky a právnické osoby založené nebo zřízené územními samosprávnými celky, pokud vykonávají veřejnou správu nebo zaměstnávají více než 25 zaměstnanců,
- f) školy a vysoké školy,¹⁾
- g) právnické osoby zřízené zákonem,
- h) zdravotnická zařízení

soukromoprávní původci

- a) podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku, pokud jde o dokumenty uvedené v [příloze č. 1](#) k tomuto zákonu,
- b) politické strany, politická hnutí, občanská sdružení, odborové organizace, organizace zaměstnavatelů, církve a náboženské společnosti,
- c) profesní komory; členové profesních komor jen v případech, pokud dokumenty vzniklé z jejich činnosti jsou veřejnými listinami,
- d) nadace a nadační fondy, obecně prospěšné společnosti,
- e) likvidátoři v případě dokumentů původce, který je v likvidaci, a správci konkursní podstaty v případě dokumentů původce, na kterého byl prohlášen konkurs,

Kritériem výběru archiválií je trvalá hodnota dokumentu vzhledem k

- a) době vzniku,
- b) obsahu,
- c) původu,
- d) vnějším znakům.

(1) Podle doby vzniku budou příslušným archivem za archiválie vždy vybrány

- a) dokumenty vzniklé do roku 1850,
- b) dokumenty z oborů průmyslové a zemědělské výroby, úvěrové soustavy a pojišťovnictví, finančního a důlního podnikání včetně patentů na významné vynálezy vzniklé do roku 1900,
- c) fotografické, filmové a zvukové záznamy vzniklé do roku 1920.

(2) Podle obsahu budou příslušným archivem za archiválie vždy vybrány dokumenty uvedené v [příloze č. 2](#) k archivnímu zákonu.

(3) Podle původu se za archiválie příslušným archivem vybírají dokumenty, které mají trvalou hodnotu vzhledem k významu, funkci anebo postavení jejich původce.

(4) Podle vnějších znaků se za archiválie příslušným archivem vybírají dokumenty, které mají trvalou hodnotu vzhledem k jejich výtvarné hodnotě, jazyku, písmu, psací látce, způsobu vyhotovení, případně i dalším obdobným vlastnostem.

Dokumenty, které budou podle obsahu vždy vybrány za archiválie

1. Dokumenty podle druhu

- a) zápisy ze zasedání orgánů zákonodárné, vládní a výkonné moci a orgánů územní samosprávy na všech stupních,
- b) zakládací listiny, statuty, organizační řády a další dokumenty o organizační struktuře, vedení, správě, řízení, kontrole, činnosti a jejich výsledcích ústředních a všem jim podřízených orgánů státní správy, územní samosprávy a jejich předchůdců, justičních složek všech stupňů i druhů, notářství, státních zastupitelství a jejich předchůdců, orgánů a organizačních složek obcí a krajů, národních výborů všech stupňů a jejich předchůdců, státních příspěvkových organizací a příspěvkových organizací obcí a krajů, hospodářských, rozpočtových a ostatních státních organizací řízených, popřípadě spravovaných, státními orgány nebo národními výbory, a předchůdců těchto organizací, obchodních organizací založených anebo ovládaných ústředními a všemi jim podřízenými orgány státní správy, orgány územní samosprávy a jejich předchůdců, družstevních organizací, jejich zařízení a předchůdců, všech součástí a zařízení ozbrojených sil a bezpečnostních složek, politických stran, občanských sdružení, odborových organizací a organizací zaměstnavatelů,
- c) mezinárodní smluvní dokumenty prezidentské, vládní a resortní úrovně,
- d) dokumenty geodetické a kartografické, katastry nemovitostí,
- e) dokumentace významných staveb,
- f) kroniky všech typů,
- g) matriky narozených, oddaných, zemřelých, vojenské, studentů, členů komor a občanských sdružení, sbírky matričních listin, dokumenty o nabývání a pozbývání státního občanství,
- h) roční rozpočty, závěrečné účty, účetní závěrky, hlavní knihy,
- i) historické sčítací archy obyvatelstva,
- j) soudní rozsudky pro politické delikty, pro zločiny proti lidskosti, pro omezování lidských práv a svobod, pro závažné trestné činy proti životu, zdraví a majetku občanů,
- k) osobní spisy významných osobností politického, hospodářského, vědeckého, technického, kulturního, náboženského, církevního a sportovního života,
- l) rukopisy významných literárních děl,
- m) podací deníky, rejstříky k nim, elenchy, kmenové listy, globální archy a další typy základních evidenčních pomůcek spisové služby,
- n) privatizační projekty,
- o) rehabilitační spisy,
- p) třídní výkazy, katalogy, katalogové listy, protokoly o závěrečných zkouškách, protokoly o maturitních zkouškách.

2. Dokumenty podle obsahu, které obsahují zásadní informace o

a) životních poměrech obyvatelstva v dobových státoprávních a ekonomických podmínkách,

b) strategiích, koncepcích a plánování rozvoje hospodářství včetně důležitých účetních a statistických výkazů a přehledů,

c) měnové politice,

d) majetkoprávních poměrech a jejich změnách v obecném měřítku, o konfiskacích a restitucích majetku,

e) právní úpravě mezinárodních vztahů,

f) tvorbě právních předpisů včetně jejich nerealizovaných návrhů,

g) státních hranicích, územním členění státu, hranicích správních obvodů, symbolech státu a územních samosprávných celků, místních názvech a jejich změnách, o slučování a rozlučování obcí,

h) vývoji a stavu zdravotnictví, sociální péče a úrovně bydlení,

i) vývoji a stavu vědy a techniky,

j) vývoji a stavu školství, kultury a umění, tělesné výchovy a sportu,

k) vývoji a stavu dopravy a spojů,

l) územním plánování,

m) zásadních změnách a opatřeních v ochraně životního prostředí,

n) geologických a půdních průzkumech,

o) technickém rozvoji včetně patentů na významné vynálezy,

p) kulturních památkách a jejich údržbě, rekonstrukci a ochraně,

q) životě a díle významných osobností,

r) volebních výsledcích a výsledcích referend.